

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 1 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Агенция „Морска администрация”

ОДОБРЯВАМ:

кдп инж. Живко Петров,
Изпълнителен директор на
ИА „Морска администрация”
16.02. 2017 г., София

НАЦИОНАЛЕН СТАНДАРТ
за провеждане на обучение в курс

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”, изискван от чл.44, точка 4 на Наредба №6 за компетентност на морските лица в Република България

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ	РЕДОВНА
ПРОГРАМНИ ЧАСОВЕ:	20
МИНИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ:	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА
МАКСИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ:	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА
МИНИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ В ГРУПАТА ЗА УПРАЖНЕНИЯ	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА
МАКСИМАЛЕН БРОЙ КУРСИСТИ В ГРУПАТА ЗА УПРАЖНЕНИЯ	СЪГЛАСНО НАЛИЧНАТА МАТЕРИАЛНА БАЗА

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 2 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

1. ПРЕДМЕТ НА КУРСА

Курсът е предназначен за всички лица, които ще изпълняват длъжност „Водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”, както е определено в чл.44, точка 4 на Наредба №6 за компетентност на морските лица в Република България. Предметът на курса е допълване и осъвременяване на теоретичната и практическа подготовка на лица притежаващи правоспособност „Водач на кораб до 40 БТ“, за да придобият правото да управляват самостоятелно плавателен съд до 40 БТ в местно плаване с до 35 души. Чрез опресняването и придобиване на нови знания за безопасността да се осигури безопасност за живота и здравето на лицата на борда.

2. ЦЕЛИ

Лицата, които успешно преминават този курс трябва:

- да познават: - разпоредбите на националното законодателство по отношение изискванията и документите при извършване на сезонен превоз на пътници; проверките на плавателния съд и оборудването му, които трябва да се извършват преди отплаване и начините за изпълнение; мерките за осигуряване безопасност на пътниците при качване, слизане и престой на борда; заплахите за сигурността и мерките за постигане сигурност на пътниците и плавателните съдове; задълженията и случаите, при които трябва да се докладва на гранична полиция, МСКЦ и РКТ – Черно море и използваните технически средства; и

- да умеят да: - извършват проверка и оценка на годността на плавателния съд да изпълни предстоящо плаване; да получават и оценяват прогнозата за времето и съобщенията за навигационната обстановка в района на плаване; да провеждат инструктаж за безопасност на пътниците преди излизане на плаване; напътстват пътниците в случай на напускане плавателния съд и да извършват претърсване за изостанали пътници; изготвят списък на пътниците и предават екземпляр на брега; предават информация от и до РКТ – Черно море и гранична.

3. ФОРМА НА ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРСА

Обучението се провежда присъствено в одобрена от ИА”Морска администрация” лекционна зала, а практически упражнения на плавателен съд предназначен за сезонен превоз на хора. Часовете посочени в тематичния план и учебната програма са учебни часове по 45 минути. Курсът се организира и провежда в съответствие с процедурите от системата за управление на качеството на обучаващата институция. Занятията се планират така, че да не надвишават 10 часа дневно. Тяхната методическа последователност и почивки се определят в разписанието на занятията в курса – Приложение № 1.

При започване на курса на курсистите се предоставят учебни помощни материали (*тематичен план, разписание на занятията, записки на курсиста*), а в Тема № 1 се разясняват предметът и целите на курса, както и мерките за безопасност по време на провеждането му. Лекторът, в зависимост от нивото на усвояване на материала от обучаемите по дадена тема, може да променя продължителността на определената лекция или практическо упражнение за сметка на лекция/практическо упражнение по същата тема. Курсът завършва с провеждане на теоретичен изпит.

Лица, които са отсъствали повече от 10% от часовете по теория или практика се изключват от подготвителния курс.

4. ВХОДНИ СТАНДАРТИ

Всяко лице, за да бъде включено в курса трябва да отговарят на следните изисквания:

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 3 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

- да притежава валидно свидетелство за правоспособност „Водач на кораб до 40 БТ“,
- да е на възраст над 20 години,
- да е преминало курс „Управление на тълпата“ на борда на пътнически кораб (Пр. V/2, т.4, А-V/2, т.1 на STCW),
- да е здравословно годно, потвърдено чрез медицинско свидетелство издадено от упълномощено медицинско заведение,
- да притежава плавателен стаж най-малко 12 месеца като „Водач на кораб до 40 БТ“ извършвал сезонен превоз на хора с до 12 души на борда.

Преди началото на курса, обучаващата институция извършва проверка за съответствие на всеки кандидат за участие в курса и при несъответствие не включва лицето в курса.

5. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Обучението в курса се провежда от преподаватели, завършили най-малко средно образование по специалност „Корабоводене“, „Корабни машини и механизми“ или с правоспособност Вахтен помощник капитан/Вахтен механик или „Водач на плавателен съд до 40 БТ“ и плавателен стаж на море най-малко три години.

Преподавателите и инструкторите трябва да са преминали обучение по Моделен курс 6.09 на Международната морска организация (ММО) и да притежават съответното свидетелство. Преподавателите извършващи оценка и провеждащи изпит, трябва да са преминали обучение по Моделен курс 3.12 на ММО и да притежават съответното свидетелство.

6. ОЦЕНКА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

Оценката на знанията и уменията на обучаемите се извършва текущо в хода на провеждането на всяко занятие чрез устни въпроси, както и чрез оценяване по време на практическите упражнения и се документира в дневника на курса. Теоретичните познания на обучаемите се установяват чрез тест, съдържащ 30 въпроса от тематичния план. Теста се провежда за време до 45 минути. За успешно преминал теста се счита обучаем, който е дал най-малко 26 верни отговора. Тестът се изготвя в три варианта, като за всеки курс е различен от тестовете, давани на предходните курсове. Тестът трябва да съдържа въпроси от всички теми на учебната програма.

За успешно преминал практическия изпит се счита обучаем, който е покрил изискванията на съответното упражнение, съгласно критериите по разработените сценарии.

За успешно преминал курса се счита обучаем, който е преминал успешно теоретичния тест и практическия изпит.

7. ДОКУМЕНТИРАНЕ

Преди започване на всеки курс, учебното заведение информира писмено съответната ДМА за разписанието на курса и участниците в него. При промяна в обстоятелствата на организирания курс (отпадане на участник, промяна на разписание, промяна на преподавател, зала и др.) учебното заведение информира незабавно съответната дирекция „Морска администрация“ за това. Документирането на провеждането на курса се извършва в дневник от СУК на учебното заведение, който съдържа най-малко данните в Приложение № 11 към чл. 56, ал. 1 от Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България. За всеки курс се поддържа документация за входящото ниво на обучаемите (фотокопия на документи, доказващи съответствие на изискваните входни стандарти за всеки курсист). Учебното заведение трябва да

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 4 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

извършва аудиовидео запис на теоретичния и практически изпит. Цялата документация по провеждането на курса (лекции, попълнените от курсистите тестове, копие от видеозаписа* на теоретичния изпит, копие на диплома, свидетелство за правоспособност) се съхранява в продължение на 5 (пет) години от организатора на курса. Тези изисквания по документиране трябва да бъдат включени в процедурите от системата за управление на качеството на съответната обучаваща институция.

След приключване на курса, обучаващата институция представя в съответната дирекция “Морска администрация” на електронен носител: сканирани документи (дневник на курса, протокол от изпита, решенията по време на изпита тестове), копие на видеозаписа на теоретичния изпит. Два броя протоколи от изпита се представят задължително и на хартиен носител за одобрение от директора на съответната дирекция „Морска администрация” – по един за обучаващата институция и един за администрацията.

**ЗАБЕЛЕЖКА: Видеозаписът от изпита трябва да бъде с такова качество, че да осигурява наблюдение на всички лица полагащи изпита, за цялото време на изпита с възможност за добро разпознаване на лицата и техните действия по време на изпита.*

8. ОСВИДЕТЕЛСТВАНЕ

На лицата, успешно завършили курса, се издава удостоверение по форма, от системата за управление на качеството на обучаващата институция и съдържащо най-малко информацията по Приложение №2. На база издаденото удостоверение, лицето може да се яви на изпит пред ИА „Морска администрация“.

9. ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА И УЧЕБНИ МАТЕРИАЛИ ЗА ОБУЧЕНИЕ

9.1. Теоретичните занятия се провеждат в лекционна зала оборудвана с аудиовизуална техника или компютър с мултимедия, учебна дъска за писане, демонстрационна маса, и осигурено работно място за всеки обучаем. Залата трябва да отговаря на санитарно-хигиенните изисквания по БДС, да отговаря на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и да е освидетелствана по надлежния ред.

9.2. Технически средства: - всички средства необходими за изпълнение на практическите упражнения предвидени в учебната програма.

9.3. Плавателен съд освидетелстван за извършване на сезонен превоз на хора с до 35 души на борда притежаващ валидни документи.

10. ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

No	Тема	Теория (уч. часа)	Упражнения (уч. часа)	Всичко (уч. часа)
	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	0.25	-	0.25
1.	Проверка на плавателното средство преди отплаване и качване на пътниците.	1.5	1.0	2.5
2.	Подготовка на плаването в навигационно отношение.	1.25	0.5	1.75

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 5 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

3.	Обезопасяване качването/слизането на пътниците. Инструктаж на пътниците преди отплаване.	2.0	3.0	5.0
4.	Изготвяне списък на пътниците и предаване екземпляр на брега преди отплаване. Информация от и до РКТ – Черно море и гранична полиция.	2.0	0.5	2.5
5.	Постигане сигурност на кораба и пътниците.	1.0	1.0	2.0
6.	Задължения на екипажа по време на прехода.	2.0	2.0	4.0
7.	Заклучително занятие и изпит.	2.0	-	2.0
8.	ВСИЧКО:	12.0	8.0	20.0

11. УЧЕБНА ПРОГРАМА

No	тема	Теория (часа)	Упражне- ния (часа)	Всичко (часа)
	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	0.25	-	0.25
1.	Проверка на плавателното средство преди отплаване и качване на пътниците	1.50	1.00	2.50
1.1	Проверка водоплътността на корпус, люкове и врати и състоянието на водоотливните средства: - какво се проверява; как се проверява; честота на проверките и документиране	0.25	0.25	0.50
1.2	Проверка на противопожарните системи и средства: - какво се проверява; честота и обем на проверките; документиране	0.25	0.25	0.50
1.3	Проверка на функционирането на задвижващата уредба, спомагателни двигатели, рулево и котвено устройство: - какво се проверява и в какъв обем, наличие на ГСМ и др.флуиди, необходими за предстоящия рейс	0.25	0.25	0.50
1.4	Проверка функционирането на навигационното и радио оборудване: - какво се проверява; честота на проверките. Настройване на AIS и GPS	0.25	0.25	0.50
1.5	Проверка на хигиенно битовите условия за настаняване и пребиваване на пътниците, проверка на леерното ограждение, медицинското оборудване: - какво се проверява; честота на проверките	0.25	-	0.25
1.6	Мерки при откриване на нередности при проверките преди отплаване. Условия/нередности, при които не трябва да се предприема плаване.	0.25	-	0.25
2.	Подготовка на плаването в навигационно отношение	1.25	0.50	1.75
2.1	Хидрометеорологична обстановка в района на плаване. Прогноза за времето. Източници предоставящи прогноза за времето, часове и честоти/канални на излъчване.	0.25	-	0.25
2.2	Наличие на актуална/и карти на района на плаване. Проверка за	0.25	-	0.25

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 6 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

	актуалност и начини за актуализация. Определяне и обозначаване на картата на опасните за плаване места в района на плаване/прехода. Начертаване на ограждащи линии.			
2.3	Наличие на нови забрани за плаване в района, отменени забрани. Местоположение на забранените за плаване райони по маршрута на прехода (за конкретния район)	0.25	-	0.25
2.4	Информация за нови опасности, преместени/премахнати и нови навигационни знаци (за конкретния район). Начини и средства за получаване на информацията.	0.25	-	0.25
2.5	Настройване на NAVTEX за получаване на навигационна информация в българските морски пространства. Разчитане на получената информация от NAVTEX.	0.25	0.50	0.75
3.	Обезопасяване качването/слизането на пътниците. Инструктаж на пътниците преди отплаване	2.00	3.00	5.0
3.1	Надеждно швартоване за избягване преместване на кораба при качване и слизане на пътниците. Начини и средства.	0.25	-	0.25
3.2	Проверка изправността (на какво трябва да се обърне особено внимание) и закрепване на траповете за качване/слизане на пътниците, поставяне на предпазни леери и мрежи.	0.25	-	0.25
3.3	Инструктаж за правилата за поведение на борда – пушене, места за пушене и хвърляне на фасове зад борда, ползване на санитарни възли, влизане в служебните помещения. Задължение на пътниците за информиране на екипажа в случай на забелязани човек зад борда, пожар, постъпваща вода и др. Разположение на спасителните средства, обличане и завързване на спасителни ризи (демонстрация), пътища и ред за евакуация.	0.50	-	0.50
3.4	Действия, които да бъдат изпълнени от пътниците в случай на пожар и напускане на кораба. Разположение на спасителните средства и капацитет. Разположение на противопожарните средства. Разпределяне на пътниците по спасителните средства. Сигнали за напускане на кораба, заповеди, пътища за евакуация. Поведение на пътниците в спасителните средства.	0.75	-	0.75
3.5	Задължително съдържание на разписанието за тревогите.	0.25	-	0.25
3.6	Провеждане на тренировки на екипажа по разписанието за тревоги. Документиране. Установяване и поддържане на ефективна комуникация.	0.25	-	0.25
3.7	Провеждане на практическа демонстрация за правилно поставяне и завързване на спасителна риза. Оказване на помощ на пътниците за правилно поставяне на спасителна риза.	-	0.25	0.25
3.8	Провеждане на практическо упражнение за поддържане на пътищата за евакуация, свободни от препятствия; подаване на ясни и точни команди за евакуация; управление на пътниците в коридори, стълбища и проходи; подпомагане на пътниците при евакуация до местата за качване в спасителните плотове; евакуация на инвалиди и лица, нуждаещи се от специална помощ.	-	1.00	1.00

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 7 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

3.9	Провеждане на практически упражнение за търсене на хора в корабните помещения, използване на списъците на пътниците за преброяване на пътниците при евакуация.	-	0.50	0.50
3.10	Провеждане на практически упражнение за контрол и реакция при аварийна ситуация, използване на процедури за намаляване и избягване на паниката; ръководене и напътствие на хора по време на аварийни ситуации; мотивиране, окуражаване и вдъхване на увереност в пътниците и останалия персонал;	-	0.75	0.75
4.	Изготвяне списък на пътниците и предаване екземпляр на брега. Информация от и до РКТ – Черно море и гранична полиция	2.00	0.50	2.50
4.1	Преброяване на пътниците (при качване и при слизане), проверка на багажа/лични вещи, изготвяне на списък на пътниците, екземпляри.	0.25	0.50	0.75
4.2	Данни, които се вписват в списъка на пътниците и брой екземпляри. Депозиране списъка на пътниците на брега (къде, кога, при кого)	0.50	-	0.50
4.3	Информация, която трябва да се предаде на Гранична полиция преди тръгване и след завръщане от рейс. УКВ канали за комуникация с гранична полиция.	0.25	-	0.25
4.4	„Ръководство на корабния трафик – Черно море“: - предназначение, задължения, услуги, които предоставя на корабите; Данни за контакти с Информационен център Бургас/Варна; Обстоятелства, при които задължително се комуникира с информационните центрове.	1.00	-	1.00
5.	Постигане сигурност на кораба и пътниците.	1.00	1.00	2.00
5.1	Терористични актове и заплахи за сигурността на корабите и пътниците. Видове заплахи за сигурността.	0.50	-	0.50
5.2	Мерки за ограничаване и елиминиране заплахите за сигурността на кораби и пътници. Начини и методи за откриване на лица и средства застрашаващи сигурността. Ненатрапчиви методи за проверка на хора.	0.50	-	0.50
5.3	Провеждане на практически упражнение за претърсване на кораба за откриване предмети застрашаващи сигурността на кораба, пътниците и екипажа. Докладване за събития и инциденти засягащи сигурността.	-	1.00	1.00
6.	Задължения на екипажа по време на прехода	2.00	2.00	4.00
6.1	По отношение носенето на вахта и воденето на кораба: - непрекъснато водене зрительно и радиотехническо наблюдение, стриктно спазване на МППСМ.	0.50	-	0.50
6.2	По отношение носенето на радиовахта: - задължителни за непрекъснато слушане честоти и канали; начини и средства за подаване сигнал за бедствие; комуникация с МСКЦ в случай на човек зад борда.	0.25	-	0.25
6.3	По отношение грижите за пътниците: - осигуряване грижи относно комфорта, на информация относно прехода, безопасността и	0.25	-	0.25

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 8 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

	сигурността.			
6.4	По отношение опазване на морската среда от замърсяване: - какво е забранено да се изхвърля; какво може да се изхвърля и при какви условия; задължение за информирание при забелязано замърсяване – кого, на какви канали.	1.00	-	1.00
6.5	Практическо занятие за използване на радиосредствата: - използване на DSC контролер и приемопредавател на УКВ; използване на аварийни УКВ приемопредаватели, SART и EPIRB.	-	2.00	2.00
7.	Теоретичен и практически изпит	0.75	1.25	2.00
8.	ВСИЧКО:	12.00	8.00	20.00

12. ЛИТЕРАТУРА, ЗАПИСКИ ЗА КУРСИСТА И МАТЕРИАЛИ ЗА ИЗПИТВАНЕ

12.1. Литература

12.1.1 . Кодекс на търговското корабоплаване

12.1.2. Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Р България

12.1.3. Наредба № 5 за корабните документи

12.1.4. Разпореждане 68 на изпълнителния директор на ИА „Морска администрация”

12.1.5. Наредба № Н-22 от 18 септември 2012 г. за установяване на употребата на алкохол или други упойващи вещества на членовете на корабните екипажи

12.1.6. Наредба за плаването и граничния режим във вътрешните морски води, в териториалното море и във вътрешните водни пътища на Република България на български и чужди яхти, лодки и други плавателни средства за спорт, туризъм и развлечение, както и извършване на водноатракционни услуги с тях

12.1.7. Наредба за условията и реда за постигане сигурността на корабите, пристанищата и пристанищните райони

12.1.8. Наредба за системите за движение, докладване и управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването в морските пространства на Република България

12.2. Записки за курсиста

При откриването на курса на курсистите се предоставя за лично ползване свитък с учебни помощни писмени и графични материали, съдържащи информация относно всички теми от учебната програма (или определени теми, изброени по-долу).

12.3. Тестови въпроси и упражнения

Всяка обучаваща институция изготвя и представя за одобрение от ИА “Морска администрация” най-малко по 30 въпроса от всяка тема на учебната програма. Въпросите трябва да са от закрит тип с четири отговора, от които един верен.

Към базата тестови въпроси, обучаващата институция представя за одобрение и минимум 3 варианта на тестове, съдържащи въпроси от всички теми в учебната програма.

За провеждане на практическите упражнения, обучаващата институция изготвя най-малко по 5 броя практически задачи, съдържащи и критериите за оценка, и ги представя за одобрение от ИА “Морска администрация”.

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 9 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	--------------	----------------	-----------------------

13. МЕРКИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРСА

При провеждане на теоретичната подготовка не се налага предприемане на мерки за безопасност извън обичайните такива.

Провеждането на практическите упражнения се извършва под ръководството на квалифициран преподавател, след предварителен инструктаж за безопасност при работа на борда на плавателен съд.

14. АКТУАЛНОСТ НА КУРСА

Националният стандарт за провеждане на курса е съставен в съответствие с изискванията на Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България.

При промяна на нормативните документи, на чийто основа е създаден този стандарт, провеждането на курсове от учебните заведения по старите програми се прекратява. Започналите преди промяната на Националния стандарт курсове завършват по действащата към момента на започване на курса одобрена учебна програма. Учебните заведения актуализират своята програма за курса в съответствие с процедурите си от системата за управление на качеството и изпращат същата за одобрение от ИА „Морска администрация”.

„Подготовка на водач на кораб до 40 БТ, извършващ сезонен превоз на хора с до 35 души на борда”	Стр. 10 от 11	Редакция първа	Дата 15.02.2017 г.
---	---------------	----------------	-----------------------

Приложение № 1а

РАЗПИСАНИЕ НА ЗАНЯТИЯТА В КУРС (наименование на курса)

от до

Дата	От - до	Часа	Тема	Зала / Преподавател	Часове		
					Л	У	П
1 ^{ви} ден 01.01.20..	0800-0845	1	Въведение в курса. Предмет и цели. Организация. Мерки за безопасност.	Зала 1/Иванов	0.25	-	0.25
	0900-0945	1					
	1015-11-45	2					
	1145-1315						
2 ^{ри} ден 02.01.20..	1315-1445	2					
Общо часове							

(.....)

Ръководител на курса:

Л – лекции; У – упражнения; П – практическо занятие

СЪДЪРЖАНИЕ
на удостоверение потвърждаващо преминато обучение

Удостоверението, издавано от обучаващата институция, с което се потвърждава успешното преминаване на подготовителния курс трябва да съдържа най-малко следната информация:

1. Официално наименование на обучаващата институция, пощенски адрес за кореспонденция, телефон, факс, електронна поща и интернет сайт (ако има такъв),
2. Наименование на документа и номер на документа даден от обучаващата институция,
3. Точно наименование на курса,
3. Данни за обученото лице – място и дата на раждане, ЕГН, адрес на местоживееене,
4. Информация за времето на провеждане на курса (дати на започване и завършване),
5. Потвърждение, че лицето е положило успешно вътрешен изпит, номер на протокола и дата,
6. Дата и място на издаване на документа,
7. Подпис на курсиста, и име и фамилия,
8. Ръководител на обучаващата институция – подпис, име и фамилия.